

KESKKONNAAMET

18. Tööleht: Võõrliigid Eestis

Mõiste: Võõrliigiks nimetatakse liiki, alamliiki või ka madalamat taksonoomilist üksust, kes on inimese kaasabil levinud elupaikadesse, kuhu ta looduslike tõkete tõttu ise levida ei saaks.

1. Invasiivne võõrliik on võõrliik, kes:
 - a. Suudab väga ulatuslikult kohalikku loodusesse sisse tungida;*
 - b. Tungib suurlinnadesse elama;
 - c. Elab teiste liikide sees;

2. Valige, millised järgnevatest faktidest on tõesed:
 - a. Invasiivsed liigid sisenevad toiduahelasse;*
 - b. Invasiivsed liigid ei sisene kohalikku toiduahelasse;
 - c. Invasiivsed liigid on alati eelises võrreldes pärismaiste liikidega;
 - d. Invasiivsed liigid konkureerivad teiste liikidega, täites samu nišše;*
 - e. Invasiivsed liigid võivad olla toksilised kohalikele liikidele, s.h. inimesele;*
 - f. Invasiivsed liigid on alati toksilised kohalikele liikidele, s.h. inimesele;
 - g. Invasiivsed liigid võivad olla patogeenide ja parasiitide kandjateks;*

3. Kuidas jõudis ameerika naarits e mink Eesti loodusesse?
 - a. Tallinna loomaaiaist;
 - b. Karuslooma farmidest;*
 - c. Naaberriikidest;

4. Millised järkevas loetelus olevad liigid on kodumaised?
 - a. Kurdlehine roos;
 - b. Euroopa naarits;*
 - c. Rakvere raibe e tõlkjas;
 - d. Ümarmudil;
 - e. Kaelustuvi;*
 - f. Emaputk;*
 - g. Ameerika naarits e mink;
 - h. Sosnovski karuputk;
 - i. Rändkarp;
 - j. Liiva-uurikkarp;
 - k. Harilik jugapuu;*
 - l. Harilik hobukastan;
 - m. Viinamäetigu;
 - n. Rebane;*
 - o. Kährik;

p. Kodutuvi;

Arutlemisteemad:

1. **Eestis arvestatakse võõrliikideks selliseid liike, mis on meie aladele jõudnud 18. sajandi keskpaigast või kohati ka 19. sajandi lõpust alates. Miks mitte varem? Selle kokkuleppelise tätermini põhjus on selles, et varem Eestisse jõudnud võõrliigid on siinsetesse kooslustesse juba niivõrd sisse elanud, et nende vastu midagi teha oleks liialt keeruline kui mitte võimatu.**

2. **Kuidas sattuvad võõrliigid Eesti loodusesse? Rääkida nii ajaloolisest aspektist (transpordi, põllumajanduse ja ettevõtluse areng 18-19. sajand) kui ka tänapäevast (koduloomad, veel massilisem transport sh meretransport, piirangud).**

3. **Valige üks Eestis elav võõrliik ning kirjeldage, kuidas ta siia sattus ning milline on tema hetkeseis (arvukus, levik, oht kohalikele liikidele). Selles punktis valib õpilane ühe võõrliigi, kirjeldab, liiki ja tema teed Eestisse, hetkeseisu ning võimalikku edasist saatust. Seda võib ka kogu klassiga koos teha ning valida mitu võõrliiki, kelle kohta õpilased infot otsivad.**

4. **Võõrliigid, kellela enam elu ette ei kujuta. Näiteks tomat ja kartul on taimed, mis on Eesti aladele sisse toodud. Tänapäeval on nad aga nii suur osa igapäevaelust, et ilma nendeta ei oskagi olla. Leida näiteid erinevatest võõrliikidest ja märkida, kust need liigid pärit on.**

5. **Miks on ameerika naarits viinud euroopa naaritsa populatsiooni hävimisele? Millisel eesti saarel püütakse populatsiooni taastada ja kas see võiks õnnestuda?**
Mink kui suurem ja agressiivsem käitumisega loom tõrjub euroopa naaritsa välja sobilikest elupaikadest ning on leplikum toidu suhtes. Isased mingid püüavad viljastada emaseid euroopa naaritsaid, kuid looted hukuvad ja emasloom on sel aastal sigimisest väljas. (Samas on ka muid põhjuseid, mis juba enne minkide levimist euroopa naaritsa asurkonda nõrgestasid ja muutsid selle mingile haavatavaks). Tallinna Loomaia liigikaitselaboris sündinud euroopa naaritsaid on asustatud Hiiumaale ja nad on seal juba järglasi andnud.

Huvitavat lisamaterjali:

https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/voorliigid/karuputke_heracleum-ohjamiskava_uus-redaktsioon_juuni2017.pdf - Karuputke (Heracleum) võõrliikide ohjamiskava, Bert Holm, MTÜ Pärändkoosluste kaitse ühing

<http://www.envir.ee/et/voorliigid> - Keskkonnaministeriumi info võõrliikide kohta.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/12828512> - Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri, Riigiteataja.

<http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main?list=VLL&mount=view#HTTPN01mtQy1r1kh83PL6VXU20ljWFWV0e> – Võõrliikide leiukohad Eestis, Keskkonnainfo.

<http://lutreola.eu/> - Looduskaitse SA Lutreola.

<http://etv.err.ee/v/elusaated/osoon/videod/0e986e84-d00d-4cdf-a60d-9c039f2021e7> - "Osoon" käis Hiiumaal euroopa naaritsatel külas.

<http://www.eestiloodus.ee/index.php?artikkel=860> – Naarits koju tagasi. Tiit Maran ja Madis Põdra, Eesti loodus.